

Tot op de laatste draad hergebruikt

Tekst
Beeld

Bureau Bax
Donkersloot

Lijm en garens scheiden en hergebruiken; Donkersloot belooft tapijten die honderd procent circulair zijn. Maar om ervoor te zorgen dat de tapijten ook daadwerkelijk gerecycled worden, is meer nodig. Alle gebruikers en partners in de keten moeten er samen voor zorgen dat de circulaire ontwikkeling verder gaat. Siu Lie Tan, Sustainability Director bij Donkersloot: “Het is een langdurig en uitgebreid proces waarin we al doende leren.”

Wat maakt een tapijt circulair?

“Het begint met ecodesign. Welke materialen en welke productiemethode kies je? Dat is belangrijk om ervoor te zorgen dat een tapijt circulaire potentie krijgt. De tapijtindustrie is heel efficiënt. De technieken die gebruikt worden, zijn alleen niet handig in circulaire opzicht. Lagen textiel worden aan elkaar gelijmd en zitten vast voor de eeuwigheid. Die krijg je nooit meer van elkaar en dat maakt het lastig om grondstoffen te hergebruiken. Dat betekent dat je moet heroverwegen hoe je de constructie maakt. Zo hebben wij BT40 ontwikkeld, een tapijt dat volledig te recyclen is. Het is gemaakt met Niaga-technologie; daarbij werkt de lijm als een soort schroef. Muurvast zo lang het moet. En simpel uit elkaar te halen wanneer het gereed is voor recycling. Alles is te scheiden, tot op de laatste draad. Dit component maakt het gebruik van latex overbodig.”

Heeft circulariteit gevolgen voor het ontwerp?

“We willen natuurlijk nog steeds een mooi tapijt kunnen ontwerpen. Maar als ontwerper moet je wel accepteren dat gerecyclede content zich anders gedraagt. De kwaliteit van gerecycled garen bijvoorbeeld is niet homogeen. Verfstoffen pakken niet altijd even goed. Dus de kleur is niet overal gelijk. Daar moet je dan mee werken. Els Dubois en Karine van Doorselaer van de Universiteit van Antwerpen schreven in hun boek over ecodesign over het concept 'design from recycling' de aanbeveling dat 'ontwerpers de tekortkomingen van gerecycled materiaal moeten gaan omarmen als designkracht in plaats van dit te willen

corrigeren'. Je wil liever geen additieven aan de materialen toevoegen om bepaalde eigenschappen te corrigeren, want grondstoffen moeten zo puur mogelijk blijven. Anders is het moeilijker om ze later te hergebruiken.”

Wat gebeurt er nadat jullie een tapijt hebben afgeleverd?

“De eindgebruiker is een belangrijke factor in het circulaire proces. Hij moet ervoor zorgen dat een tapijt na zeven tot tien jaar weer terugkomt in het circulaire systeem. Dat is vaak makkelijker gezegd dan gedaan. Een gebouw wisselt nogal eens van eigenaar en de nieuwe facility manager weet niet altijd hoe een en ander geregeld is. Daarom leveren wij altijd een leaflet bij onze tapijten met productinformatie en onderhoudsinstructies. Dat laatste is ook belangrijk, want wanneer een tapijt

die manier verwerkt. De flessen worden eerst motorisch tot kleine stukjes vermalen. Daarna wordt het plastic verhit en kunnen er nieuwe plastic producten van gemaakt worden. Dit proces vraagt minder energie dan bijvoorbeeld chemische recycling, maar het product boet aan kwaliteit in en kan dus niet zo vaak in de cyclus terugkomen. Als je synthetische materialen chemisch gaat recycleren worden de polymeren eerst (deels) afgebroken - soms tot op moleculair niveau - en daarna weer opgebouwd. Hierdoor wordt het materiaal als het ware 'gereset' en kunnen additieven en kleuren eruit gehaald worden. Het nadeel is dat dit proces ook een impact heeft op het milieu omdat het water, energie et cetera vergt. het liefst wil je het moment van recycelen daarom zo lang mogelijk uitstellen. Het voordeel van deze methode is dat je eindeloos kunt blijven recycleren. Daarom gebruiken wij bijvoorbeeld voor ons BT40 tapijt het chemisch recyclingproces. Dat kan eindeloos mee."

(MET DE AANSCHAF VAN
EEN DUURZAAM TAPIJT
BEN JE ER NOG NIET)

met chemicaliën zoals chloor gereinigd wordt, worden de grondstoffen in het tapijt onbruikbaar en kan het tapijt niet gerecycled worden. Kortgezegd; het is niet zo dat wanneer je een circulair product koopt, het daarmee klaar is. Het is belangrijk een product te kunnen volgen. Daarvoor is een digitaal productinformatiesysteem nodig, waarin alle info over een bepaald product is op te zoeken. Ieder afzonderlijk product krijgt zijn eigen digitale materiaalpaspoort. De Europese branchevereniging voor de tapijtindustrie maakt zich hier hard voor."

(JE MOET
HEROVERWEGEN HOE
JE EEN CONSTRUCTIE
MAAKT)

Vraagt het recycleren zelf om een speciale aanpak?

"Je kunt op verschillende manieren recycleren. Een manier is mechanisch; petflessen bijvoorbeeld, worden op

Wat voor duurzame producten hebben jullie nog meer ontwikkeld?

"We hebben het biobased canvas tapijt, dat is een karpert met een honderd procent linnen toplaag en een honderd procent jute rug. Volledig afbreekbaar, je zou het bij wijze van spreken op de composthoop kunnen gooien. Verder hebben we Modular Dimension, dat zijn tapijttegels waarbij de toplaag voor meer dan zestig procent bestaat uit olie van de ricinusplant en de rug uit honderd procent gerecycled textiel. Maar met de aanschaf van een duurzaam tapijt, is het niet klaar. Na een aantal jaar moet het product verwijderd, opgehaald, gerecycled en opnieuw opgebouwd worden. Het is een utopie om te denken dat je dit als individueel producent alleen voor elkaar kunt krijgen. Voor een circulaire cyclus heb je partners nodig. Je moet eigenlijk een ecosysteem bouwen van alle betrokken bedrijven binnen en buiten je eigen branche."

Hoe zorg dat alle neuzen in de keten dezelfde kant op staan?

"We houden regelmatig sustainability-sessies met ketenpartners; stoffeerders, transporteurs, afvalverwerkers, architecten, interieurarchitecten en ook met gebruikers. Het is voor een groot deel een kwestie van gedragsverandering. Mensen doen hun werk al decennialang op een

bepaalde manier en dat moet ineens veranderen. Dat gaat niet van de ene op de andere dag. Maar het gaat er ook om dat we met andere ogen naar processen kijken. Het hele afvalsysteem moet onder de loep genomen worden. Om te beginnen moet je kijken 'is een tapijt na tien jaar echt aan vervanging toe?' Vaak wordt tachtig procent niet of nauwelijks belopen en hoeft slechts twintig procent vervangen te worden. Nu wordt vaak toch de hele boel in een keer vervangen, maar dat is zonde. Je kunt bijvoorbeeld duurzame tapijttegels gebruiken en alleen de delen vervangen die nodig zijn. En als je toch een nieuwe look wil kan dat ook. Wij hebben met Modular Dimension een systeem bedacht waarbij je na zeven tot tien jaar je eigen tapijttegels kunt hergebruiken. Door ze te combineren met een andere kleur en in een ander patroon te leggen. Zo heb je met dezelfde tegels toch een heel nieuwe vloer."

Is circulariteit een prioriteit voor interieurarchitecten?

"Ja dat denk ik wel, inmiddels. Vroeger was duurzaam tapijt een luxe-vraag. Nu is het de eerste vraag. Terwijl de eerste vraag voorheen vaker de kleur of het materiaal betrof. Er wordt nu veel meer gekeken 'hoe komen we tot een duurzaam ontwerp?' en 'welke rol hebben jij en ik daarin?'. Er wordt meer kennis gedeeld en samengewerkt. En wat helpt is dat opdrachtgevers vaker vragen om circulaire oplossingen. Opdrachtgevers kunnen naast hun uitvraag een platform bieden voor het ecosysteem in aanbouw. Want er is nog te veel eenrichtingsverkeer, waarbij allerlei afzonderlijke contracten worden gesloten. Voor circulariteit is een integrale aanpak nodig waarbij gezamenlijk circulaire oplossingen worden gerealiseerd. Met het ecosysteem als vangnet waarbinnen de waardeketenpartners al doende leren wat het is om circulair te handelen terwijl zakelijk potentieel wordt gegenereerd voor het geheel."

JE MOET JEZELF OOK FOUTJES TOESTAAN

Is het duurder?

"Op dit moment is de keuze voor circulaire producten meestal duurder. De markt voor recycling wordt op dit moment nog niet echt gestimuleerd met regelgeving. Daar wordt wel flink voor gelobbyd door brancheverenigingen. Tariefdifferentiatie voor ecodesign zou een goede stap zijn. De overheid maakt de regels, maar de producenten nemen hierin op dit moment het

voortouw. De hoop is dat de overheid meer stimulerende regelgeving maakt. In Europa zijn al wel wat kwartjes gevallen, in 2050 wil het een klimaat neutraal continent zijn. Er worden nu al de nodige eisen gesteld aan bouwafval. Maar het is een traag proces. In Nederland onderzoekt minister Ollongren of een verplicht gebouwenpaspoort ingevoerd kan worden. Dat zou een mooie stap zijn richting een circulaire economie."

Hoe ver zijn we daarvan af?

"Nou we hebben nog wel een lange weg te gaan. Het is een langdurig proces waarin we met en van elkaar leren. Je moet jezelf ook foutjes toestaan. Om een voorbeeld te geven: We hadden bij een bedrijf een BT40 tapijt laten leggen. Het snijafval stond in een grote big bag te wachten om opgehaald te worden, maar de medewerkers van het bedrijf hadden de big bag buiten gezet, omdat deze nogal in de weg stond. Het regende buiten en toen de transporteur de big bag afleverde bij het recyclebedrijf, bleek de inhoud onbruikbaar geworden omdat het snijafval nat geworden was en er schimmel in was gekomen. Dit is natuurlijk een klein voorbeeld. Maar zo zijn er talloze kleine schakeltjes waar oplossingen en antwoorden voor bedacht moeten worden. Dat is vooral ook erg leuk."

